

Svitávka 10. května 2005

Vážený pane kolego!

Zasílám Vám zatím poslední verzi průběhu historické scény, pořádané v rámci akce 08-040 „100 let města Blanska“ dne 28. května 2005. Po studiu zachovalých fotografií, filmových materiálů, staniční kroniky i kroniky města jsem musel bohužel konstatovat, že odjezd prezidenta Beneše je zmapován poměrně důkladně, ovšem pro rekonstrukci jeho nástupu a odjezdu vlaku naprosto nedostatečně. Zásadní problémy, které znemožňují provést přesnou rekonstrukci události jsou tyto:

- Lokalizace. Nástup prezidenta proběhl na opačné straně než je staniční budova (manipulační prostor u tehdejší páté koleje). Důvodem byl zničený most mezi městem a nádražím, který znemožňoval příjezd ke staniční budově, a také stísněný prostor mezi budovou a odjezdovou kolejí. V dnešní době je situace přesně opačná. Nová budova stojí dál od kolejí a popsany manipulační prostor, v němž se tehdy vše odehrálo byl při rekonstrukci stanice značně zmenšen. Navíc je nemyslitelné provádět jakoukoli rekonstrukci na této straně vlaku z důvodu značného železničního provozu. Z původního nádraží navíc neexistuje již žádná stavba.
- Vozidla. Z celého vlaku bude autentický pouze salonní vůz Aza 080. Namísto lokomotivy 387.032 bude použita lokomotiva 433.001 (ČKD 1948) a ani souprava „Rybáků“ nebude odpovídat tehdejšímu řazení vlaku. Prezident Beneš přijel tehdy do Blanska limuzínou, zatímco my použijeme kabriolet. Důvodem je jednak jeho dostupnost v místě a také větší efekt pro veřejnost.
- Osoby. Do dnešních dnů se v archivních materiálech dochovala pouze jména strojvedoucího (Laube) a topičů (Brada a Kubín). Na lokomotivě byl v souladu s tehdejšími předpisy pro jízdy představitelů státu přítomen i přednosta výtopny Ing. Pithart. Podle staniční kroniky byl tehdy přednostou stanice Blansko Václav Šebesta, ovšem v té době již těžce nemocný a velmi často zastupován adjunktem Janem Šafaříkem. Podle kroniky města byl přítomen rada státních drah z brněnského ŘSD, jméno však není uvedeno. Navrhl jsem následující řešení: Jako přednosta stanice bude vystupovat komisař (hodnost podle použitého stejnokroje) Šafařík, prezidentovi se ohlásí technický rada Skála (ten člověk v té době skutečně existoval, podepsal totiž koncem května zachovalý jmenovací dekret, který se nachází v soukromé sbírce), ale pravděpodobnost, že by byl tehdy v Blansku přítomen je malá. Přednostu výtopny vynecháme, protože dle tehdy platných předpisů nebyl vybaven stejnokrojem a nemělo by to tak patřičný divácký efekt. Po dohodě s panem Šulákem z KVH se pak prezidentovi ohlásí velitel ostrahy, zde jméno uvádět nebudeme.
- Hlášení, projevy a průběh scény. Ani zde nám nejsou dobové záznamy moc platné, takže veškeré dialogy jsem musel vymyslet. Nejprve se veliteli vojáků ohlásí přednosta Šafařík, pak proběhne část scény, kterou zajistí KVH a následný příjezd prezidenta. Vzácné hosty uvítá předseda revolučního národního výboru. Zde si dovolíme malou výstřednost. Předseda byl tehdy velmi svátečně ustrojen, ovšem náš účinkující bude oděn „venkovsky“ abychom zdůraznili, že byl teprve nedávno a v bouřlivé v popřevratové době zvolen. Následně pronese projev prezident Beneš. Ani tento projev se nezachoval, a proto jsem jej musel vymyslet. Po projevu bude následovat hlášení technického rady ŘSD Brno. Do něj jsem vložil zmínku o poškození trati. Jednalo se o mosty, zničené destruční jednotkou Wehrmachtu. Tvrzení pamětníků o poškozených tunelech nejsou písemně doložena. Aby se předešlo sporům neuvádím proto v hlášení způsob poškození trati.

V tomto hlášení využijeme autentické číslo zvláštního vlaku, které se dochovalo nejen ve staniční kronice, ale také v kronice města. Poslední podá hlášení velitel ostrahy. Sdělí prezidentovi, že pro průjezd jeho vlaku je zabezpečen ozbrojenými složkami a zmíní i zajištění jízdy pohraničním územím, respektive bývalými Sudety (úsek Letovice–Ústí nad Orlicí s výjimkou České Třebové). Nutnost vojenské asistence v tomto úseku trati zmiňují kroniky některých dotčených stanic.

Z výše uvedených důvodů nelze v žádném případě považovat připravovanou akci za rekonstrukci historické události. Jedná se spíše o historickou scénu pro veřejnost. Tuto skutečnost si uvědomují i zástupci města Blanska a celý podnik snad budou takto i prezentovat. Naše sdružení ve spolupráci s dalšími spolky zajistí materiálně i personálně celou akci. Od Vás potřebuji především odbornou pomoc. Prostudujte prosím scénář akce a sdělte mi prosím svoje připomínky. Nerad bych se dopustil zásadních historických omylů. Za každou objevenou chybu Vám budu vděčný. Scénář již schválili zástupci města i ČD a je projednán se všemi zúčastněnými. Připomínky bude však možné zapracovat, ovšem musí být sděleny nejpozději do 20 května 2005.

Děkuji Vám za spolupráci a velmi rád Vás na připravované akci uvítám.

Marek Říha
Jednatel VSPHŽ

SCÉNÁŘ

rekonstrukce odjezdu prezidenta Edvarda Beneše z Blanska 16. 5. 1945

Vlak přijede na blanenské nádraží za zvuku dechové hudby na druhou kolej od staniční budovy. Scénka se odehraje asi deset minut po jeho příjezdu. Komentátor (Mgr. Jiří Kučera) divákům nejprve krátce sdělí, co uvidí a proč tehdy prezident odjížděl právě z Blanska. Poté začne vlastní rekonstrukce hlášením podaným veliteli prezidentova doprovodu, který se společně se svým pobočníkem dostaví k vlaku. Zde jej očekávají železničáři, zástupci města Blanska a prostor pro příjezd zabezpečují vojáci. Všechna hlášení se provedou na mikrofon.

Přednosta stanice veliteli prezidentovy ostrahy:

**Pane štábní kapitáne. Hlásí se vám přednosta stanice komisař Šafařík.
Zvláštní vlak pro cestu pana prezidenta do Prahy je připraven.**

Velitel ostrahy :

Děkuji. (ke spojce) Zabezpečte prostor nádraží a trasu pro prezidenta republiky!
(tato varianta rozkazu se dá použít jak v případě, že bude možné vjet autem na nástupiště, tak i v situaci, kdy auto bude muset již stát na místě.

Spojka (zasalutuje) :

Dle rozkazu, pane štábní kapitáne! *(odchází a připojí se k prezidentovu ozbrojenému doprovodu)*

Za zvuku dechové hudby přijíždí k vlaku Beneš a paní Hana. Po stranách jdou vojáci jako ochranka. Vůz zastaví na nástupišti. Prezident a jeho žena vystoupí. Vojáci a železničáři salutují. Paní Benešová dostává květiny od krojované dívky a dětí. Zazní Československá (!) státní hymna.

K mikrofonu přistupuje zástupce RNV Blansko a pronese uvítací projev :

Vážený a milý pane presidente, vážená paní Benešová!

Dovolte mi, abych Vás jménem občanů města Blanska a obcí v širokém okolí u nás co nejupřímněji přivítal. Těšíme se z Vašeho návratu do republiky a také z toho, že Vaše cesta do Prahy vede právě přes Blansko. Víme, pane presidente, že spěcháte ujmouti se znovu řízení záležitostí státních, a že na Váš příjezd čeká především hlavní město Praha. Přesto Vám chceme v tuto slavnostní chvíli alespoň stisknouti ruku a poděkovati za vše, co jste v těžkých časech pro věc československou v zahraničí vykonal.

Přejeme Vám také pevné zdraví a mnoho sil do vaší odpovědné práce.

Pane presidente, vítejte doma!

Následuje projev prezidenta Beneše :

Milí spoluobčané, přátelé!

Velmi srdečně vám já i má žena děkujeme za milé přijetí ve vašem městě. Společně s vámi se raduji ze znovunabyté svobody a z toho, že lidé v naší vlasti mohou po šesti letech válečného strádání a útlaku opět volně vydechnouti. Naše radost může být o to větší, že Čechoslováci v zápase proti nacistické diktatuře statečně bojovali po boku spojeneckých sil na zahraničních frontách i v domácím odboji a nemálo tak přispěli ke konečnému vítězství. Navraceje se dnes do osvobozené Prahy obracím se na vás s touto naléhavou výzvou : Tak jako dosud v boji proti fašismu osvědčte i nyní v míru, svou odvahu a svornost, neboť jak říkával nám drahý Masaryk, stát a národ – to jsme my všichni navzájem, stojíce na své rodné půdě. Spojme proto své úsilí ku společné práci pro obnovu naší vlasti. Přeji vám všem, přeji republice a národu, aby nyní znovu vzkvétal jako krásná ratolest lidského rodu a jako jeden z ušlechtilých národů evropských. Buďte všichni zdraví!

Rada ČSD a velitel ostrahy nyní podávají prezidentovi hlášení :

Pane presidenta, technický rada Ředitelství státních drah v Brně inž. Skála, hlásím se ve službě! Zvláštní vlak číslo 11 554 do stanice Praha Wilsonovo nádraží je připraven k odjezdu. Lokomotivu z výtopny Praha Masarykovo Nádraží vede strojvedoucí Laube, topiči Brada a Kubín. Trať ve směru Česká Třebová a Praha jest sjízdná! Přijměte prosím omluvu Československých státních drah: Z důvodu vážného poškození mostů německými okupanty jsme nemohli zajistit Vaši cestu v úseku Brno hlavní nádraží–Blansko.

Prezident podává radovi ruku :

Děkuji vám pane rado.

Velitel ostrahy :

Pane presidente, velitel ostrahy! Jízda zvláštního vlaku je po celé trase zajištěna oddíly Československé armády a příslušníky Národní bezpečnosti. Veškeré mosty a tunely jsou střeženy. Pro bezpečný průjezd pohraničním úsekem doplnily osádku vlaku také střelecké čety.

Prezident podává veliteli ostrahy ruku a spolu s paní Hanou nastupují do vozu.

Prezident se na schůdcích otočí a mává davu kloboukem. Spolu s paní Hanou následně mávají z otevřeného okna salonního vozu. Začíná znovu hrát hudba. Do vlaku nastupují vojáci a železničáři. Prezident podává z okna vlaku ruku dobově oblečeným civilistům a přednostovi stanice. Vlak odjíždí po výpravě výpravčím v dobové uniformě.

ZAJIŠTĚNÍ SCÉNY VE STANICI BLANSKO:

Železniční skupina (7 železničářů, zajistí VSPHŽ).

Obsazení rolí personálu ve stanici Blansko :

Ing. Skála, technický rada ŘSD Brno
komisař Šafařík, přednosta stanice Blansko
výpravčí stanice Blansko
staniční mistr stanice Blansko

Ing. Libor Konečný
Milan Outrata
Marek Říha
Petr Kotek

Ostatní železničáři stojí v řadě a zajišťují prostor pro nástup prezidenta na pravé straně.
Dozor v salonním voze prezidenta Masaryka zajišťuje kpt. Petr Tuček 608 862 352.
Ing. Jiří Sedláček telefon : 603 439 209.

Koncové svítilny budou použity pouze pro jízdu z Brna hl. n. do Rájce-Jestřebí,
dle sdělení Ing. Sedláčka je salonní vůz vybaven držáky UIC ve spodní části
skříně vozu. Po zbytek dne budou uloženy u výpravčího žst. Blansko.

Výprava vlaku která ukončuje celou scénu bude z důvodu použití „protektorátní“ výpravky
provedena po dohodě s vlakvedoucím (návěst souhlas k odjezdu bude dána prostřednictvím
radiopojítka) na základě pokynu přednosta stanice pana Strážnického.

Civilní skupina: předseda Revolučního národního výboru Blansko + doboví
občané města – zajistí pan Martin Koplík.
prezident Beneš Ing. Vladimír Výleta (zajistí Ing. Konečný)
paní Hana Stanislava Novotná (zajistí MÚ Blansko)
velitel ostrahy Václav Mucha (zajistí VSPHŽ)

Vojenská skupina: Osm vojáků v příslušných stejnokrojích + velitele zajistí pan
František Šulák (KVH).

Technické zabezpečení: Zajištění prostoru pro scénu – MP Blansko.
Dobový automobil, ozvučení stanice a dechovou
hudbu zajistí MÚ Blansko.
Je nezbytně nutné, aby dechová hudba zahrála celou
Československou státní hymnu, zajistí Mgr. Kučera.